

УДК 336.763.3:336.71:502

DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V53\(2025\)-03](https://doi.org/10.31521/modecon.V53(2025)-03)

Боднар О. А., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, м. Миколаїв, Україна

ORCID: 0000-0002-0152-4290

e-mail: bodnaroa@mnau.edu.ua

Політікіна І. В., здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ORCID: 0009-0002-7144-0882

e-mail: innapolitikina965@gmail.com

Орешко А. Ф., здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ORCID: 00009-0004-5148-4073

e-mail: angelinaoreshko16@gmail.com

Облік зелених фінансових інструментів (green bonds) у банківській практиці

Анотація. У статті досліджено сутність, економічну природу та особливості обліку зелених фінансових інструментів у банківській практиці. Визначено місце зелених облигацій, зелених кредитів та інших інструментів сталого фінансування в системі сучасного банківського менеджменту. Розкрито методологічні підходи до їх бухгалтерського відображення відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ 7, МСФЗ 9) та вимог екологічної звітності. Наголошено на необхідності впровадження подвійного обліку — фінансового та екологічного, який забезпечує відображення не лише економічних результатів, а й екологічного ефекту від реалізації проектів. Проаналізовано міжнародний досвід функціонування зелених фінансових систем у країнах ЄС, Китаї та США, а також практику становлення зеленого банкінгу в Україні. Визначено основні проблеми обліку зелених інструментів: відсутність єдиних стандартів, недостатню кваліфікацію фахівців та низький рівень цифровізації облікових процесів. Обґрунтовано перспективи розвитку системи обліку зелених фінансових інструментів в Україні шляхом створення національної таксономії, цифрової звітності та запровадження обов'язкової ESG-звітності у банках. Результати дослідження мають практичне значення для вдосконалення методології обліку та підвищення прозорості фінансової звітності в умовах переходу до сталого розвитку.

Ключові слова: зелений банкінг; фінансові інструменти; сталий розвиток; екологічна звітність; ESG; зелені облигації; зелений кредит.

Bodnar Olena, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Mykolaiv, Ukraine

Politikina Inna, higher education student, Accounting and Finance Faculty, Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

Oreshko Angelina, higher education student, Accounting and Finance Faculty, Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

Accounting for Green Financial Instruments (Green Bonds) in Banking Practice

Abstract. Introduction. Green financial instruments are an innovative element of modern banking practice. These instruments are designed to stimulate investments in projects that contribute to reducing greenhouse gas emissions, developing renewable energy, ensuring the efficient use of natural resources, and adapting to climate change. In this context, the accounting of such instruments within the banking system becomes not only a matter of financial reporting, but also an important factor in ensuring transparency and trust among market participants.

The purpose of the study is to generalize the theoretical principles and determine practical approaches to the accounting of green financial instruments in banking activities, particularly green bonds, taking into account international sustainable development standards and current trends in the financial market.

Results. The article examines the essence, economic nature and features of accounting for green financial instruments in banking practice. The place of green bonds, green loans and other sustainable financing instruments in the system of modern banking management is determined. Methodological approaches to their accounting reflection in accordance with international

¹Стаття надійшла до редакції: 14.10.2025

Received: 14 October 2025

financial reporting standards (IFRS 7, IFRS 9) and environmental reporting requirements are disclosed. The need to introduce double accounting — financial and environmental — is emphasized, which ensures the reflection of not only economic results, but also the environmental effect of the implementation of projects. The international experience of the functioning of green financial systems in the EU, China and the USA is analyzed, as well as the practice of the formation of green banking in Ukraine. The main problems of accounting for green instruments are identified: the lack of uniform standards, insufficient qualification of specialists and a low level of digitalization of accounting processes. The prospects for the development of the accounting system for green financial instruments in Ukraine are substantiated by creating a national taxonomy, digital reporting and the introduction of mandatory ESG reporting in banks. The results of the study have practical significance for improving accounting methodology and increasing the transparency of financial reporting in the context of the transition to sustainable development.

Conclusions. Accounting for green financial instruments in banking practice is a necessary condition for Ukraine's integration into the global sustainable finance market. It combines traditional financial methods with environmental impact assessment, ensuring transparency, accountability and control over the targeted use of funds. An analysis of international experience has shown that an effective accounting system requires unified standards, project certification, digital platforms and integration of ESG principles into the internal policy of banks. For Ukraine, promising areas are: creation of a national taxonomy of green financial instruments, introduction of double-entry accounting, digitalization of processes, advanced training of specialists and development of mandatory ESG reporting. The implementation of these measures will allow the formation of a transparent, effective system of green banking, increase the investment attractiveness of banks, reduce environmental risks and contribute to sustainable economic development. Thus, the results of the study have practical significance for improving the methodology for accounting for green instruments, improving the quality of financial and non-financial reporting, as well as for creating a basis for the strategic development of the "green" financial sector in Ukraine, which will become a key element of the transition to a low-emission economy and sustainable development.

Keywords: green banking; financial instruments; sustainable development; environmental reporting; ESG; green bonds; green credit.

JEL Classification: G21, G23, M41, Q56.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації фінансових ринків та посилення екологічних викликів концепція сталого розвитку набуває дедалі більшого значення для економічної системи кожної держави. Фінансова сфера, зокрема банківський сектор, відіграє ключову роль у забезпеченні переходу економіки до екологічно збалансованої моделі функціонування. Саме банки стають посередниками, які не лише спрямовують капітал у прибуткові проєкти, а й формують нову фінансову культуру, орієнтовану на екологічну відповідальність та соціальну стійкість. У цьому контексті особливого значення набуває питання обліку зелених фінансових інструментів, які є інноваційним елементом сучасної банківської практики [1, 3].

Зелені фінансові інструменти покликані стимулювати інвестиції у проєкти, що сприяють скороченню викидів парникових газів, розвитку відновлюваної енергетики, ефективному використанню природних ресурсів та адаптації до змін клімату. З огляду на це, облік таких інструментів у банківській системі стає не лише питанням фінансової звітності, а й важливим чинником прозорості та довіри між суб'єктами ринку. Коректний облік дозволяє відстежувати цільове використання коштів, оцінювати вплив на довкілля та формувати звіти згідно з міжнародними стандартами сталого розвитку, зокрема принципами ESG (Environmental, Social, Governance).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Наукова новизна проблеми полягає у відносній новизні зелених фінансових інструментів для національної банківської практики. Український фінансовий сектор лише на початковому етапі впровадження системи «зеленого» фінансування, тоді

як у країнах Європейського Союзу, США та Азії такі інструменти вже стали невід'ємною складовою стратегії корпоративної відповідальності банків. Це зумовлює необхідність поглибленого теоретико-методологічного дослідження сутності, принципів функціонування та специфіки бухгалтерського обліку зелених фінансових інструментів [2]. Питання формування теоретичних засад і практичних підходів до розвитку зеленого фінансування розглядаються в працях Шолудько О., Грицини О., Рубай О. [13], які описують основні концепції та механізми функціонування системи «зелених» інструментів у контексті сталого розвитку. В. С. Чала [14] досліджує фінансові інструменти зеленого банкінгу та окреслює напрями їх поширення у світовій банківській практиці. Шкварук Д. Г. і Дончак Л. Г. [15] приділяють увагу теоретичним аспектам функціонування зелених фінансів і специфіці формування національної системи їх розвитку. У працях Богдана Л., Дзюблюка О., Чайковського Я. та співавторів [16] узагальнено міжнародний досвід застосування зелених фінансових інструментів, зокрема зелених облігацій. Кваліфікаційна робота Панаїт М. та Гриценко Л. [17] присвячена аналізу ролі банківського сектору у розвитку зеленого фінансування та практичним аспектам реалізації екопроєктів у діяльності українських банків.

Формулювання цілей дослідження. Метою дослідження є узагальнення теоретичних положень та визначення практичних підходів до обліку зелених фінансових інструментів у банківській діяльності, зокрема зелених облігацій (green bonds), із урахуванням міжнародних стандартів сталого розвитку та сучасних тенденцій фінансового ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток системи обліку зелених фінансових

інструментів зумовлений глобальними тенденціями переходу до моделі сталого розвитку та необхідністю підвищення прозорості банківської діяльності. З огляду на зростання ролі екологічних критеріїв у фінансовому секторі, банки поступово трансформують свої облікові підходи, поєднуючи фінансові показники з екологічними результатами. У цьому контексті ключового значення набуває формування єдиної методологічної бази обліку зелених фінансових продуктів, що забезпечує достовірність звітності та підзвітність перед інвесторами.

Зелені фінансові інструменти — це фінансові продукти, спрямовані на залучення капіталу для реалізації проєктів із позитивним впливом на довкілля. Їхня сутність полягає у поєднанні традиційних фінансових механізмів із принципами екологічної відповідальності. До найпоширеніших видів таких інструментів належать: зелені облігації (green bonds) — боргові цінні папери, кошти від яких спрямовуються виключно на «зелені» проєкти; зелені кредити (green loans) — позики для фінансування екологічних ініціатив; фонди сталого розвитку — інвестиційні інструменти, орієнтовані на підприємства з високими екологічними та соціальними стандартами; екологічні деривативи — новітні фінансові інструменти для хеджування екологічних ризиків [4].

Міжнародна практика доводить, що розвиток зелених фінансових інструментів позитивно впливає не лише на довкілля, але й на фінансову стабільність банків. Наприклад, дослідження Європейського інвестиційного банку показують, що активи, пов'язані зі сталими проєктами, характеризуються нижчим рівнем кредитного ризику, оскільки фінансують довгострокові, стабільні ініціативи, підтримувані державою.

Концепція зеленого фінансування тісно пов'язана з принципами ESG (Environmental, Social, Governance), які передбачають відповідальне управління компаніями в екологічній, соціальній та управлінській площинах. Банки, які інтегрують ESG-принципи у свою діяльність, отримують додаткові конкурентні переваги на міжнародних ринках, зокрема доступ до дешевших ресурсів, підвищення інвестиційної привабливості та покращення репутаційного іміджу.

У сучасних умовах глобальної інтеграції фінансових ринків міжнародні стандарти бухгалтерського обліку зелених фінансових інструментів виступають основою для забезпечення прозорості, порівнюваності та достовірності звітності банківських установ. Вони створюють єдиний методологічний каркас, який дозволяє ефективно ідентифікувати «зелені» активи, контролювати їх використання, оцінювати екологічний ефект та інтегрувати нефінансову інформацію у систему корпоративної звітності.

Першим і найважливішим документом, який започаткував практику формалізації «зелених» інструментів, стали Принципи зелених облігацій

(Green Bond Principles, GBP), розроблені Міжнародною асоціацією ринку капіталу (ICMA) у 2014 році. Цей документ визначає чотири ключові складові випуску зелених облігацій:

1. Цільове використання коштів. Залучені кошти повинні бути спрямовані виключно на фінансування або рефінансування екологічно стійких проєктів, таких як розвиток відновлюваних джерел енергії, енергоефективність, управління водними ресурсами, переробка відходів тощо.

2. Процес оцінки та відбору проєктів. Банк або емітент має чітко визначити критерії, за якими проєкт визнається «зеленим», а також механізм оцінювання його екологічного ефекту.

3. Управління залученими коштами. Кошти від розміщення зелених облігацій повинні обліковуватись на окремих рахунках або бути ідентифіковані у внутрішніх інформаційних системах банку, що забезпечує їхню повну простежуваність.

4. Звітність. Банк зобов'язаний регулярно звітувати перед інвесторами щодо використання коштів, ходу реалізації проєктів та досягнутого екологічного ефекту.

Дотримання зазначених принципів не лише підвищує довіру інвесторів, але й мінімізує ризик «greenwashing» — тобто ситуацій, коли компанії видають звичайні інвестиції за «зелені» без фактичного екологічного ефекту.

Іншим фундаментальним документом є Climate Bonds Standard (CBS), розроблений Кліматичним облігаційним ініціативом (Climate Bonds Initiative). На відміну від GBP, цей стандарт має сертифікаційний характер — він передбачає офіційне підтвердження екологічності облігацій незалежними аудиторамі. Сертифікація за CBS передбачає аналіз технічних параметрів проєктів, їхній внесок у зниження викидів парникових газів і відповідність цілям Паризької кліматичної угоди. Для банків, які виступають емітентами або андеррайтерами таких облігацій, наявність сертифіката CBS є важливим фактором підвищення кредитного рейтингу та залучення міжнародного капіталу.

З метою інтеграції нефінансової інформації у фінансову звітність широкого застосування набули стандарти GRI (Global Reporting Initiative). Вони охоплюють розкриття показників, що відображають вплив діяльності організації на довкілля, суспільство та управлінську сферу. Для банків GRI встановлює вимоги до звітності щодо екологічних ризиків у кредитному портфелі, викидів парникових газів, енергоспоживання, соціальної політики та корпоративного управління.

У 2023 році Рада з міжнародних стандартів сталого розвитку (ISSB) ухвалила два нові стандарти — IFRS S1 «Загальні вимоги до розкриття інформації про сталість» та IFRS S2 «Розкриття інформації про клімат». Їхня мета — гармонізувати підходи до подання нефінансової звітності, зробивши її сумісною із

фінансовими даними. Згідно з IFRS S1, банки повинні ідентифікувати суттєві ризики та можливості, пов'язані з екологічними факторами, а також відображати їхній вплив на фінансовий стан, результати діяльності та перспективи розвитку. IFRS S2 деталізує вимоги щодо звітності про кліматичні ризики — зокрема, про сценарний аналіз зміни клімату, оцінку вразливості кредитного портфеля та показники викидів у трьох категоріях (Score 1, Score 2, Score 3) [5, 6].

Впровадження цих стандартів суттєво змінює підходи до бухгалтерського обліку у банківській системі. Тепер фінансові звіти повинні відображати не лише прибутковість і ліквідність активів, але й їхній вплив на клімат та екосистему. Для цього банки розширюють свої системи аналітичного обліку, інтегруючи екологічні показники у внутрішні бази даних, запроваджують механізми внутрішнього аудиту сталості та адаптують політику управління ризиками.

Важливим напрямом є також розроблення європейської Таксономії сталого фінансування (EU Taxonomy), яка визначає критерії, за якими економічна діяльність вважається екологічно сталою. Вона включає шість екологічних цілей: пом'якшення змін клімату, адаптація до змін клімату, раціональне використання водних ресурсів, перехід до циркулярної економіки, запобігання забрудненню та захист біорізноманіття. Для банків це означає, що вони повинні класифікувати свої активи відповідно до цих критеріїв і звітувати про частку «зелених» активів у загальному портфелі (Green Asset Ratio).

В контексті бухгалтерського обліку міжнародні стандарти зобов'язують банки створювати окремі аналітичні рахунки для зелених інструментів, відокремлювати їх у фінансовій звітності та забезпечувати прозоре відображення потоків коштів. Для цього застосовуються інформаційні системи з функцією екологічного маркування операцій, що дозволяє автоматизовано ідентифікувати «зелені» транзакції та здійснювати їх моніторинг у режимі реального часу.

Не менш важливим аспектом є проведення екологічного аудиту, який підтверджує відповідність проєктів задекларованим цілям сталого розвитку. Аудитори оцінюють не лише фінансові показники, а й екологічну ефективність використання коштів, правильність класифікації проєктів, достовірність звітних даних. Результати такого аудиту відображаються у примітках до фінансової звітності банку та впливають на його інвестиційну привабливість.

Отже, міжнародні стандарти обліку зелених фінансових інструментів формують нову парадигму звітності, у якій фінансові та екологічні показники взаємопов'язані. Для банків це означає необхідність трансформації внутрішніх систем обліку, впровадження спеціалізованих інформаційних

технологій, підготовку персоналу та забезпечення дотримання принципів сталого розвитку на всіх рівнях управління. Водночас гармонізація національних підходів із міжнародними стандартами створює передумови для інтеграції української банківської системи у глобальний ринок сталих фінансів, що відкриває нові можливості залучення інвестицій і підвищення конкурентоспроможності сектору.

Облік зелених фінансових інструментів у банківській діяльності є складним і багатокомпонентним процесом, який поєднує елементи традиційного бухгалтерського обліку та спеціалізованого екологічного моніторингу. Він вимагає створення внутрішньої системи управлінського обліку, здатної відстежувати не лише фінансові результати, а й екологічний ефект від використання залучених коштів.

Загальні принципи бухгалтерського обліку зелених фінансових інструментів базуються на положеннях Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), насамперед МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» та МСФЗ 7 «Розкриття інформації про фінансові інструменти». Ці стандарти визначають підходи до оцінки, визнання, знецінення та розкриття інформації про фінансові активи і зобов'язання. Водночас вони не враховують екологічної специфіки таких операцій, тому банки змушені розробляти додаткові методичні рекомендації та внутрішні політики, що регламентують облік «зелених» продуктів [7].

Особливістю обліку зелених фінансових інструментів є те, що він включає подвійний рівень аналітики. Перший рівень — фінансовий, який забезпечує облік доходів, витрат, активів і зобов'язань відповідно до традиційних принципів бухгалтерії. Другий — екологічний, який фіксує кількісні й якісні параметри екологічного ефекту (скорочення викидів CO₂, обсяг перероблених відходів, економію енергії, відновлення земельних ресурсів тощо). Саме комбінація цих двох рівнів дозволяє сформувати повноцінну систему обліку зелених інструментів.

Прикладом може слугувати облік зелених облігацій, випущених банком для фінансування будівництва сонячної електростанції. У фінансовому обліку така операція відображається за стандартною схемою — дебет рахунку «Грошові кошти» і кредит рахунку «Зобов'язання за облігаціями». Проте у внутрішньому аналітичному обліку банк створює окремий «зелений реєстр», де зазначає код проєкту, напрям використання коштів, очікувані екологічні показники, терміни реалізації та звіти про досягнення цільових результатів [8].

Крім того, банки, що випускають зелені інструменти, повинні забезпечити відокремлене управління залученими коштами. Це означає, що кошти, отримані від продажу зелених облігацій чи розміщення зелених депозитів, не можуть бути спрямовані на фінансування звичайних, неекологічних проєктів. Для цього створюються спеціальні рахунки,

що підлягають незалежному аудиту та щорічному звітуванню перед інвесторами [9].

Облік зелених кредитів має власну специфіку. Банк при укладанні кредитної угоди оцінює не лише фінансовий стан позичальника, але й екологічну складову проєкту. У бухгалтерському обліку такі кредити відображаються аналогічно звичайним, однак у супровідній документації зазначається екологічна мета позики. У подальшому банк здійснює моніторинг виконання екологічних показників — наприклад, перевіряє фактичне зменшення енергоспоживання або викидів. За необхідності результати аудиту додаються до фінансової звітності як нефінансовий додаток.

Важливим елементом обліку зелених інструментів є управлінський облік, який дозволяє керівництву банку оцінювати ефективність «зеленого портфеля» з погляду не лише прибутковості, а й соціально-екологічного впливу. Для цього використовуються індикатори, що відображають частку зелених активів у загальних активах банку, рівень досягнення екологічних цілей, кількість клієнтів, охоплених зеленими фінансовими продуктами тощо [10].

З технічного погляду, у багатьох банках облік зелених інструментів здійснюється за допомогою інтегрованих інформаційних систем, які об'єднують фінансовий облік, управлінську аналітику, екологічний моніторинг і звітність. Такі системи дають змогу формувати консолідовані звіти про сталий розвиток у режимі реального часу, що підвищує якість управлінських рішень і довіру інвесторів.

Порівняльний аналіз свідчить, що рівень розвитку зелених фінансових інструментів істотно відрізняється у різних країнах. Найбільш активно вони використовуються у країнах ЄС, Китаї, США та Канаді. Ці держави створили цілісну систему державної підтримки «зеленого» фінансування, яка включає податкові пільги, державні гарантії, субсидування відсоткових ставок та обов'язкове розкриття нефінансової звітності.

Наприклад, у Європейському Союзі банки зобов'язані відповідати вимогам «Зеленої таксономії ЄС». Це означає, що кожна фінансова установа має звітувати про частку екологічно стійких активів у своїх портфелях, а також про вплив цих активів на скорочення викидів і використання ресурсів. Крім того, Європейський центральний банк стимулює «зелене» кредитування, надаючи банкам пільгові умови рефінансування за програмою Green QE [11].

У Китаї створена потужна державна програма підтримки зеленого банкінгу. Народний банк Китаю ще у 2016 році видав керівні принципи щодо зеленого фінансування, зобов'язавши комерційні банки включати екологічні фактори до системи управління ризиками. Розроблено спеціальний національний класифікатор зелених проєктів і створено державний реєстр зелених облігацій. Станом на 2024 рік Китай є світовим лідером за обсягом випущених зелених

облігацій, а частка зелених кредитів у загальному кредитному портфелі перевищує 10 %.

У США розвиток зелених фінансових інструментів підтримується на рівні штатів і федерального уряду. Багато американських банків випускають «зелено-сертифіковані» облігації, прибутки від яких спрямовуються на модернізацію транспортної інфраструктури, енергозбереження будівель, розвиток технологій переробки відходів. Крім того, діє Національна ініціатива «Green Bank», яка забезпечує координацію між урядом, банками та інвесторами [12].

В Україні зелений фінансовий сектор перебуває у стадії становлення, проте демонструє позитивну динаміку. Перші зелені облігації було випущено у 2021 році компанією «ДТЕК ВДЕ» для фінансування відновлюваної енергетики. У 2023 році Міністерство фінансів України спільно з ЄБРР розробило концепцію запровадження зелених державних облігацій, а Національний банк України включив питання сталого розвитку до стратегії фінансової стабільності.

Банківський сектор України поступово інтегрує «зелені» підходи. Так, Ощадбанк, Укргазбанк і ПриватБанк реалізують програми кредитування енергоефективних підприємств у партнерстві з міжнародними фінансовими інститутами. Укргазбанк навіть став першим банком Східної Європи, який отримав статус офіційного «зеленого банку» від IFC.

Водночас в Україні залишається ряд викликів: низький рівень обізнаності клієнтів, відсутність державних стимулів для «зелених» інвестицій, обмежена кількість спеціалістів у сфері сталого фінансування. Для подолання цих бар'єрів необхідна консолідована політика держави, банків і міжнародних партнерів щодо створення сприятливих умов для розвитку «зеленого» ринку капіталу.

Становлення системи обліку зелених фінансових інструментів супроводжується низкою методологічних, організаційних і нормативних проблем. Передусім слід відзначити недостатню гармонізацію міжнародних і національних стандартів. В Україні наразі відсутні спеціалізовані стандарти обліку зелених операцій, тому банки змушені адаптувати положення МСФЗ до власних потреб, що призводить до неоднорідності практик і ускладнює порівняння звітності між установами.

Інша проблема — нестача кваліфікованих кадрів у сфері екологічного обліку. Фахівці банківської справи, бухгалтерського обліку та аудиту не завжди мають належні знання з екологічної економіки, кліматичних ризиків чи ESG-аналітики. Тому доцільним є запровадження освітніх програм і сертифікацій для спеціалістів з «зеленого» фінансування.

Серйозною перешкодою є відсутність єдиної інформаційної інфраструктури для збору й обробки даних про екологічні показники. Багато банків не мають цифрових систем, здатних інтегрувати фінансові та нефінансові дані. Це обмежує можливості

для автоматичного моніторингу екологічного ефекту та ускладнює складання нефінансової звітності [13].

Перспективним напрямом є цифровізація процесів обліку зелених фінансових інструментів. Використання технологій блокчейн дозволяє створити прозору систему простежування руху коштів, а штучний інтелект — автоматизувати оцінку кліматичних ризиків і формування нефінансової звітності.

З точки зору державної політики, перспективним є створення національної системи таксономії зелених фінансів, гармонізованої з європейською. Це дозволить стандартизувати підходи до визначення екологічно сталих проєктів, забезпечити порівнянність даних та підвищити привабливість українського фінансового ринку для міжнародних інвесторів. Важливим напрямом розвитку є впровадження ESG-звітності у діяльність банків. Обов'язкове розкриття нефінансових показників допоможе створити більш повну картину фінансової стійкості банку, його соціальної та екологічної відповідальності, а також сприятиме підвищенню довіри клієнтів і партнерів [14].

Облік зелених фінансових інструментів у банківській практиці є фундаментальним елементом переходу світової економіки до моделі сталого розвитку. Він поєднує у собі не лише технічні аспекти фінансової звітності, а й глибоку соціально-економічну філософію відповідальності бізнесу перед суспільством і природою.

Зелені фінансові інструменти — це ефективний механізм мобілізації капіталу для екологічної модернізації економіки. Вони сприяють скороченню викидів, розвитку відновлюваної енергетики, формуванню культури ощадливого використання ресурсів. Проте їх ефективність значною мірою залежить від якості обліку та звітності, які мають забезпечити прозорість, достовірність і підзвітність перед інвесторами.

Банки, які першими інтегрують системи обліку зелених фінансових інструментів, отримують стратегічні переваги — зниження вартості залучених ресурсів, розширення клієнтської бази, поліпшення

репутації та доступ до міжнародних програм сталого фінансування. Для України розвиток цього напрямку відкриває шлях до євроінтеграції фінансової системи та залучення зовнішніх інвестицій для відбудови країни після війни.

Висновки. Отже, облік зелених фінансових інструментів у банківській практиці є необхідною умовою інтеграції України до глобального ринку сталих фінансів. Він поєднує традиційні фінансові методи з оцінкою екологічного впливу, забезпечуючи прозорість, підзвітність і контроль за цільовим використанням коштів. Аналіз міжнародного досвіду показав, що ефективна система обліку потребує уніфікованих стандартів, сертифікації проєктів, цифрових платформ та інтеграції ESG-принципів у внутрішню політику банків.

Для України перспективними напрямками є: створення національної таксономії зелених фінансових інструментів, запровадження подвійного обліку, цифровізація процесів, підвищення кваліфікації фахівців та розвиток обов'язкової ESG-звітності. Реалізація цих заходів дозволить сформувати прозору та ефективну систему зеленого банкінгу, підвищити інвестиційну привабливість банків, знизити екологічні ризики та сприяти сталому економічному розвитку.

Таким чином, результати дослідження мають практичне значення для вдосконалення методології обліку зелених інструментів, підвищення якості фінансової та нефінансової звітності, а також для створення основи стратегічного розвитку «зеленого» фінансового сектора в Україні, що стане ключовим елементом переходу до низьковуглецевої економіки та сталого розвитку. Головними завданнями на найближчу перспективу є створення національної нормативної бази обліку зелених фінансових інструментів, удосконалення методології звітності, розвиток кадрового потенціалу та цифровізація процесів управління. Комплексне вирішення цих питань дозволить сформувати сучасну, ефективну систему зеленого банкінгу, що стане невід'ємною складовою сталого розвитку України та її інтеграції у глобальний екологічний фінансовий простір.

Література:

1. Худолій Ю., Кулинич А. Green banking та його розвиток в Україні. *Економіка і регіон*. 2024. № 4(95). С. 42–51. —URL: <https://journals.nupp.edu.ua/eir/article/view/3622>
2. Фролов А. Green financing tools in Ukraine: practical aspects. *Herald of Economics*. 2025. № 1. С. 79–93. URL: <https://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/htneu/article/view/1723>.
3. Луців Б., Дзюблюк О., Чайковський Я., Луців П., Чайковський Є. Роль зеленого банкінгу в забезпеченні цілей сталого економічного розвитку. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2024. Т. 1, № 54. С. 14–25. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4250>.
4. Житар М. Стійке фінансування і зелений банкінг в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/49311/1/M_Zhytar_ES_62_24.pdf.
5. Sapozhnikov V., Zhabak A., Sydorko V. Development of Green Finance as a Tool for Sustainable Development: Concepts, Instruments, International Experience, and Prospects for Ukraine. *Економічний аналіз*. 2024. Т. 34, № 3. С. 55–70. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/6198>.

6. Alieksiev I., Mazur A., Huryn K. Financial instruments and social and environmental responsibility: international practice and perspectives of implementation in Ukraine. *Економічний аналіз*. 2021. Т. 31, № 2. С. 37–45. – URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1923>.
7. Alam S., Sosnovskikh S. (Eds.). *Environmental Finance and Green Banking: Contemporary and Emerging Issues*. London: Routledge, 2023. 312 p.
8. Strilchuk Y., Lavreniuk V., Sandul M., Bielinskyi A. Green Finance and Decarbonization Policy Synergy. Кривий Пір: КДПУ, 2025. 210 с. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/12086>.
9. Національний банк України. *Стратегія фінансової стабільності до 2025 року*. Київ: НБУ, 2023. 28 с. URL: <https://bank.gov.ua>.
10. Міністерство фінансів України. *Концепція впровадження зелених державних облигацій в Україні*. Київ: Мінфін, 2023. 18 с.
11. International Financial Reporting Standards (IFRS 9). *Financial Instruments*. – London: IFRS Foundation, 2023. 184 p. URL: <https://www.ifrs.org>.
12. United Nations Environment Programme (UNEP). *Green Finance and Sustainable Banking Report 2024*. Geneva: UNEP, 2024. 96 p.
13. Шолудько О., Грицина О., Рубай О. Теоретичні основи застосування інструментів зеленого фінансування. *Аграрна економіка*, 2024, т. 17, № 140, с. 36–46. URL: http://agrarianeconomy.lnau.edu.ua/images/docs/ae_2024_17_1/AE-17_1_4.pdf
14. Чала В. С. Особливості фінансових інструментів зеленого банківництва на світовому ринку банківських послуг. *Економічний простір*, 2021, № 176, с. 28–36. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/bitstream/123456789/8157/1/Chala.pdf>
15. Шкварук Д. Г., Дончак Л. Г. Зелені фінанси: теоретичний аспект та особливості функціонування в Україні. *Економічні науки*, 2024, т. 326, № 1, с. 123–127. URL: <https://heraldes.khmn.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/23/21>
16. Луців Б., Дзюблюк О., Чайковський Я., Луців П., Чайковський Є. Роль зеленого банкінгу в забезпеченні цілей сталого економічного розвитку. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*, 2024, 1(54), с. 23–36. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.54.2024.4250>
17. Панайт М. А., Гриценко Л. Л. Роль банківського сектору в розвитку «зеленого» фінансування. Кваліфікаційна робота магістра, 2021. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/656e6def-2e56-49b4-85e8-53ddd596fc3d/content>.

References:

1. Khudoliy, Y., & Kulynych, A. (2024). *Green banking and its development in Ukraine*. *Economy and region*, 4(95), 42–51. <https://journals.nupp.edu.ua/eir/article/view/3622>.
2. Frolov, A. (2025). *Green financing tools in Ukraine: Practical aspects*. *Herald of Economics*, 1, 79–93. <https://visnyk.wunu.edu.ua/index.php/htneu/article/view/1723>.
3. Lutsiv, B., Dziublyuk, O., Chaikovskiy, Y., Lutsiv, P., & Chaikovskiy, Y. (2024). *The role of green banking in achieving sustainable economic development*. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 1(54), 14–25. <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4250>.
4. Zhyttar, M. (2024). *Sustainable financing and green banking in Ukraine*. *Economy and society*, 62. https://elibrary.kubg.edu.ua/49311/1/M_Zhytar_ES_62_24.pdf.
5. Sapozhnikov, V., Zhabak, A., & Sydorko, V. (2024). *Development of green finance as a tool for sustainable development: Concepts, instruments, international experience, and prospects for Ukraine*. *Economic analysis*, 34(3), 55–70. <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/6198>.
6. Alieksiev, I., Mazur, A., & Huryn, K. (2021). *Financial instruments and social and environmental responsibility: International practice and perspectives of implementation in Ukraine*. *Economic analysis*, 31(2), 37–45. <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1923>.
7. Alam, S., & Sosnovskikh, S. (Eds.). (2023). *Environmental finance and green banking: Contemporary and emerging issues*. London: Routledge.
8. Strilchuk, Y., Lavreniuk, V., Sandul, M., & Bielinskyi, A. (2025). *Green finance and decarbonization policy synergy*. <https://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/12086>.
9. National Bank of Ukraine. (2023). *Financial stability strategy until 2025*. Kyiv: NBU. <https://bank.gov.ua>.
10. Ministry of Finance of Ukraine. (2023). *Концепція впровадження зелених державних облигацій в Україні [Concept of implementing green government bonds in Ukraine]*. Kyiv: Ministry of Finance.
11. International Financial Reporting Standards (IFRS 9). (2023). *Financial instruments*. London: IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org>.
12. United Nations Environment Programme (UNEP). (2024). *Green finance and sustainable banking report 2024*. Geneva: UNEP.
13. Sholudko, O., Hrytsyna, O., & Rubai, O. (2024). *Theoretical foundations of green financing instruments*. *Agrarian economy*, 17(140), 36–46. http://agrarianeconomy.lnau.edu.ua/images/docs/ae_2024_17_1/AE-17_1_4.pdf.
14. Chala, V. S. (2021). *Features of green banking financial instruments in the global banking services market*. *Economic space*, 176, 28–36. <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/bitstream/123456789/8157/1/Chala.pdf>.
15. Shkvaruk, D. H., & Donchak, L. H. (2024). *Green finance: Theoretical aspect and features of functioning in Ukraine*. *Economic Sciences*, 326(1), 123–127. <https://heraldes.khmn.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/23/21>.
16. Lutsiv, B., Dziublyuk, O., Chaikovskiy, Y., Lutsiv, P., & Chaikovskiy, Y. (2024). *The role of green banking in achieving sustainable economic development*. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*, 1(54), 23–36. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.54.2024.4250>.
17. Panait M. A., & Hrytsenko, L. L. (2021). *The role of the banking sector in developing green financing*. [Master's thesis]. Sumy State University. <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/656e6def-2e56-49b4-85e8-53ddd596fc3d/content>.

